

Značajnost vizualizacije ekoloških problema*

Vera Turković

Akademija likovnih umjetnosti, Zagreb

Sažetak

Pitanje o spremnosti za ekološko djelovanje izravno je povezano s pitanjem što mi, i koliko, znamo o okolišu, kako do znanja o okolišu i problemima okoliša dolazimo i što treba činiti da bi se čovjeka senzibiliziralo za prijam informacija iz okoliša? Istraživanja upućuju na to da je naše znanje o okolišu uglavnom znanje »iz druge ruke« (second hand), što će reći da se ne temelji na izravnoj percepciji konkretnih pojava. U tom se smislu verbalna deskripcija, pokazuje nedjelotvornom. Vizualni znanstvenici upućuju na vrijednost vizualnog znanja koje kao svijest o prisutnosti u okolišu može pridonjeti ekološkom ponašanju. Budući da živimo u vremenu velikih tehnoloških mogućnosti vizualizacije okoliša, ova istraživanja treba ozbiljno uzeti u razmatranje, a to je upravo predmet ovog rada.

Ključne riječi: *ekološka teorija vizualne percepcije, ekološko djelovanje, vizualizacija, vizualno znanje*

UVOD

Socijalna ekologija, u onom svom dijelu kojim se bavi ispitivanjem stavova o ekološkim problemima, ispitivanjem ekološke svijesti, doživljava pomak prema pitanjima: kako i na koji način utjecati na razvoj ekoloških stavova, ekološke svijesti, kako pobuditi osjetljivost prema okolišu i kako inducirati ekološko ponašanje (Cifrić i Čulig, 1987; Kufrin, 1996)? Naglasak na ovim pitanjima javlja se s razlogom, jer je danas bjelodano na djelu kriza ekološke akcije, i vjerojatno ne samo ekološke. Riječ je o tome da upitnom postaje ekološka osjetljivost kao i svaka druga osjetljivost na probleme, pa se pitanje kako senzibilizirati čovjeka tako da bude ponukan na djelovanje nameće samo po sebi.

Neki suvremeni znanstvenici ovoj se atrofiji senzibiliteta kao činjenici gotovo više i ne čude, već je samo konstatiraju, kao npr. poznati znanstvenik s MIT-a, Galen Strawson (1994:36), koji tvrdi »da je na djelu nova intelektualna stvarnost u kojoj smo mi neka neobična bića, tek promatrači vremena (*Weather Watchers*) bez sposobnosti pokretanja, bez snage volje; mi samo čekamo i promatramo, gledamo i slušamo, nadamo se boljem, ali nikada ništa ne činimo da se to dogodi«. Osvrnemo li se unatrag vidjet ćemo da su o tome kao o društvenom problemu među prvima govorili socijalni filozofi Ruskin i Thoreau, ali »znanstvene« sociologe u to vrijeme nije toliko zabrinja-

* Članak se temelji na autoričinu izlaganju na znanstveno-stručnom kolokviju *Hrvatsko društvo pred ekološkim izazovima*, Zagreb, 29. ožujka 1996.

